

Kmetški prijatelj.

Der Bauernfreund.

Izhaja v sako prvo in tretjo nedeljo v mescu, in košta s poštnino vred za celo leto 1 gld. 50 krajcarjev, za pol leta 80 krajcarjev.

Denar za naročilo kmetkega prijatelja prosimo pošiljati v

Rokopisi se nazaj ne pošiljajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Za oznanila se plača za navadno versto 8 kr.

(Herrengasse Nr. 6.)

Našim prijateljem.

Ko smo poselali prvič naš list po spodnjoštajerskih krajih, objavili smo vam, delati samo za blagor kmetkega ljudstva brez hinavstva in laži, in brez osebnih namerov. In res dobili smo pri kmetih veliko prijateljev. Našega kmetkega prijatelja ne berejo samo na Štajerskem, kakor smo mislili, ko smo ga jeli izdajati, niso ga sprejeli samo naši prijatelji na Štajerskem prav po prijateljsko, berejo ga tudi na Kranjskem in Koroškem od dne do dne rajše, in ne dvomimo, da bomo si pridobili po vseh deželah, kjer stanujejo pošteni in brihtni Slovenci, vedno več in več prijateljev, kateri bodo podpirali naše namene, kajti mi ne skerbimo zase, naše geslo je: „Vse za kmeta,“ ktereга so do zdaj černaki zatirali in vjetoga deržali v sanjках. Pri naših poštenih namerih ne dvomimo, da bomo dobili dan na dan več bralcev in tudi resničnih podpiralcev, naj da vsak kmet, kateri bere naš časnik poduk svojemu sosedu, kteremu morda ni mogoče si dovoliti stroška, da bi ga dobival sam. Kolikor listov izhaja v slovenskem jeziku, nobeden se ne peča s kmetom, ali vsaj nobeden kmeta ne podučuje brez sebičnosti. Vsi tisti, kterim so pomagali kmetje priti na višjo stopinjo se ne brigajo za kmete, mar jim je samo, kako bi se obderžali na stopinji, na kateri stojijo sedaj; in vsi listi v slovenskem jeziku jim pojeajo hvalo, ker pervaki so, in pervakom mora se peti hvalo. Kdor pervakom hvalo poje sme pisati, ali prosimo rajše mazati kar hoče, roka roko umiva pravi star pregovor, kdor pa pri tem škodo terpi je kmet, dobrodušni kmet. Mi smo si predstavili nalogo oprostiti naše verle pa lahko- verne kmete iz črnih in vmazanih rok njegovih zapeljivcev in šuntarjev. Kmetje naj se postavijo na noge, naj ne pustijo si dajati jerofa (Vormund) posebno ne taocna, ki skerbi samo za svojo mošnjo ali za svojo mogočnost, ali za svojo veljavo, se ve da samo tam, kjer ga še ne poznajo; ti ljudje so si izvolili kmeta za sredstvo poviklhati se, potem pa, ko so

An unsere Freunde!

Als wir unsere Zeitung das erstemal in die untersteirischen Gauen sandten, haben wir das Versprechen gegeben, frei von Falschheit und Lüge und ohne selbstsüchtige Ziele zu verfolgen die Interessen des Bauernstandes zu vertreten. Wir haben im Bauernstande Freunde gefunden. Der Kmetški prijatelj ist nicht nur — wie wir es bei der Herausgabe des Blattes hofften — in Untersteiermark freundlich aufgenommen worden, sein Leserkreis nimmt auch in Krain und Kärnthn von Woche zu Woche zu; und bei dem redlichen Streben, welches er verfolgt, unterliegt es wohl kaum einem Zweifel, daß sich die Zahl seiner Freunde noch weiter vermehren wird. So viele politische Zeitungen auch in slovenischer Sprache erscheinen mögen, keine einzige von ihnen nimmt sich des Bauernstandes selbstlos an. Die Leute, welche auf den Rücken und Schultern der Bauern emporgestiegen sind, sorgen nur ängstlich dafür, daß sie sich auch erhalten, und alle slovenischen Zeitungen von A bis Z singen im Chor das Lob der Pervaken. Diese letzteren dürfen thun was sie wollen, sie können auf die Unterstützung ihrer Zeitungsschreiber rechnen, denn eine Hand wäscht die andere sagt das Sprichwort, und — die Reche zählt immer und überall bei uns der gutmüthige Bauer. In unser Programm gehört die Befreiung des Bauernstandes aus den unreinen Händen seiner Verführer und Verheher. — Der Bauernstand soll sich aufeigene Füße stellen, er braucht keine Bevormundung von Leuten, die im Interesse ihres Geldbeutels oder ihrer Macht und ihres übrigens wohl nur dort geltenden Ansehens, wo sie nicht so gekannt sind als von uns,

prišli na zaželjeno stopinjo, ga ne poznajo. V našem listu, kterega smo imeli pripravljenega že protedeno soboto, smo vam hoteli podati članek, v katerem smo vas opomnili, kako morate voliti; ali Slovci mišli, višji pa zapoveduje. Deržavno opravištvno nam je prepovedalo izdati ta članek, nam je vzelo vse tiskane časnike, toraj izide naša sedajna številka štiri dni pozneje. Ker si nismo kos mišliti, da bi bilo pisanega kaj nevarnega za deržavo, ali tudi kaj drugega proti obstoječim postavam v imenovanem članku, bo ga gotovo dopustilo deržavno opravištvno po-neje tiskati, in mi ga bomo vam radostno prinesli. Prosimo toraj naše prijatelje, naj se ne jezijo, da nismo mogli izdati lista o pravem času, ker deržavno opravištvno ga je zasadilo. Če pa se je tudi nam to prigodilo, vam obljubimo, da nas ne bo za derževala nikaka negoda, da bi pomagali mi našim kmetom, našim ljubim sorodnjakom do njihove sreče; da jim po resnici povemo, kaj jim je koristno, kako naj ravnajo. Zaupanja ljudi ne more se pridobiti v kratkem času, v par mesecih, kar izhaja naš časnik, treba je let temu; pa vemo za gotovo, da bodo tisti, kteri nam zaupajo do zdaj, ostali vedno naši prijatelji, naši pomočniki, ker hodimo ternovo in ozko pot, pot resnice, ne gledamo na dobiček, ja tudi ne na škodo, nam je samo mar za blagor kmetakega stanu, in ti možje, ki so vatanovili našega kmetakega prijatelja, so si gotovi, da bodo zveržili vsaj s časoma svojo blago nalogo. Strah da bi se kmetje ne zbrhtali, in bi se ne oprostili iz mrež v kterih jih sedaj imajo, nam je porodil mnogo sovražnikov na eni strani, na drugi strani pa nas še premalo poznajo, toraj nam še ne zaupajo. S časoma pa bodo gotovo zaupali nam vsi sorodnjaki, ker mi smo vdani z dušo in telesom naši lepi Avstriji, nam ni mar družega ko krepčati našo deržavo, in osrečiti vse narode, posebno pa naše slovenake Stajerce. Ta nacionalni prepir pa, kterega imamo sedaj, in prepir različnih strank, nam ne more prinesiti nič dobrega, privodil nas bo na beraško palico.

Kdor toraj ljubi resnično svojo deržavo, svojo domovino, svojega cesarja iz olega seroa, tor ne mišli na svoj dobiček v škodo svojega bližnjega, zaupal bo nam gotovo, in nas podpiral na vsu svojo moč. Kdor pa ima sobične namene, komur ni mar za blagor sorodnjakov, ta pa bo nas sovrašil in pooval na vsak mogoč način. Nemik pregovor pravi: „Viel Feind viel Ehr“ (Veliko sovražnikov veliko časti) in kdor nima sovražnika, prijatelja ni vreden. (Wer keinen Feind hat, ist des Freundes nicht wert.)

ihn als Werkzeug dazu ausersehen haben, um emporkommen. In unserer heutigen Nummer hätte ein solcher Kuffak erscheinen sollen. Die Behörde hat ihn jedoch aus einem uns noch nicht bekannten Grunde untersagt, und deshalb erscheint unser Blatt diesmal 4 Tage später. Wenn, was wir mit Bestimmtheit erwarten, der Kuffak wieder freigegeben wird, werden wir dafür sorgen, daß er unseren Lesern zukommt. Wir bitten also unsere Freunde, der verspäteten Zusendung wegen, um Entschuldigung, und versprechen unter Einem nochmals feierlich, daß uns nichts daran hindern wird, auch fernerhin auf der Seite unserer Bauern zu stehen, und sie über ihre eigennütigen falschen Freunde aufzuklären. Man kann sich das Vertrauen eines Volkes nicht in Monaten erwerben, dazu braucht es Jahre. Das Vertrauen aber, das uns einmal geschenkt wird, wird uns niemals entzogen werden können, denn wir wollen wie bisher den dornenvollen Weg der Wahrheit wandeln, wir wollen, und wiederholen es für keinen Gewinn oder Nutzen, wir haben, nur den unseres Bauernstandes im Auge, mit welchen die Leute, die den „Kmettsiprijatelj“ gegründet haben, tausend Fäden verbinden. Die Furcht vor der Aufklärung, vor der Entfernung des Reges, in welchem der Denkungskreis des Bauernstandes gefangen gehalten wird, hat uns auf der einen Seite viele Feinde geschaffen, während auf einer anderen Seite noch Mißtrauen gegen uns walten mag. Die Zeit wird das Mißtrauen gegen uns vernichten: wir sind mit Leib und Seele Oesterreicher, und all unser Thun und Handeln gilt dem Staate und seiner Macht und Stärke, denn wir erblicken in dem jehigen Treiben der Parteien nur Unheil. Die, die wahrhafte österreichische Patrioten sind, treu dem Kaiser und dem Reiche und dies nicht nur auf den Lippen, sondern auch ohne Hintergedanken, die werden bald kein Mißtrauen gegen uns mehr haben. Die anderen bleiben unsere erbitterten Feinde. Ein deutsches Sprichwort sagt: „Viel Feind' viel Ehr', und wer keinen Feind hat, ist keines Freundes werth!“

Domači jezik spoštovati, tujega ne zaničevati, bodi vsacemu dolžnost.

Človek sili vedno dalje in dalje; on hrepeni po višem in višem, da dovrši natorni zakon, ki je prirojen vsem narodom celega sveta. Duševni razvoj ljudstva je na zemljinem površju jako različen. Ognjiške omike je v Evropi doma; tukaj so posamezni narodi še od starodavnih časov eden z drugim v oči dotiki; spoznavali so blagosti eden drugega; učili so se eden od drugega v različnih slučajih — in se izobraževali na ta način skoro enakomerno; med tem so pa rodovi v drugih delih sveta zaostali ter se še le v najnovejših časih dramijo iz dolgega spanja. Se vo da tudi v Evropi niso vsi narodi na jednaki stopinji omike, kar se pa strahovitim valovom neprestanih bojev in drugim neugodnostim pripisuje. Tudi duševnih zmogljivostij so različni narodi nejednako nadarjeni; a trditvi smem, da je Slovan, posebno pa Slovenec, kojega duh skriva velikanako moč, lahko razumevati jasno vse, od stvarnice v tem obziru veliko-dušno odlikovan; kajti že njegov dar jezika daje mu neko prednost, da sme ponosen biti kot človeško bitje. — Toda vsakdajnosti nas bridko učé, kako nevalelni smo Bogu za ta velevažni dar, pozabivši resnico, da so nas sosedni narodi v marsikaterem obziru davno že prekosili. Zapostili so v ralej notrajnosti nesrečno strast sovraštva do tujcev in medsebojne needinosti — in to jim je pripomoglo do vrhunca omike; nas so pa popustili na potu, da lezemo za njimi, kakor koraka neubogljiv otrok za ufačljeno materjo. Smo-li temuvis krivi? — Ne! — Temu kriv je domači izrodek, ki ne pozna lastnega stališča — in mu tudi ni mar za blagor očetove zemlje. Temu krivi so domači goljuši, ki ne poznajo želje in potrebe sodeželanov, katerim je le upor, podpihovanje in hinavstvo isto sredstvo, s kojim se lahekje raztrgajo vezi človekoljubja. — Tem nestrpljivim pošastim v okom priti zamore le odlični značaj vrlih mož — in pa šola. — Značajnih vrlih mož, hvala Bogu, se še ne manjka; a šol manjka, v kojih naj bi se vurejevala mladež tako, da ne bode potem, ko v javno življenje pride, izmeček domovine. — Mnogo naših učiteljev izgubilo je zavest svojega svetega poklica, ker so stopili v tisto svezko, ki se ustavlja z vso silo omiki. Če pomislimo, koliko nas šole in učitelji stanejo, zavzeti se moramo, zašlišavši mnogo opravičenih pritožb starišev zaradi nedovoljnega napredka v učilnem obziru. — Vsa pa tudi ne more drugače biti, ker je večina mladih učiteljev zaisla v tabor lastnih sovražnikov, kjer pomagajo z umazancom vred rasburjati in vznemirjati pohlevno prosto ljudstvo. Začetkoma uvedanja novih šolskih postav se je podak v ljudskih šolah primerno našim potrebam hvalevredno širil; a sedaj pa, ko je strupen veter jezikovnih zmesanostij zahlijdil, sedaj frči preoj izneverjenih učiteljev krog babilonskega stolpa.

— Priznati moramo zopet, da štejeemo množino šol, ki svoj nalog izvrstno izvršujejo — in ta mladina be enkrat gotovo koristila defeli in državi, ker se je naučila spoštovati domači jezik, ptujega pa ne zaničevati. — Ko bi naši učitelji spoznali voljo in željo starišev; ko bi podajali učeje se mladini navod v nemščini v večji meri, gotovo bi jim bilo obče spoštovanje prebivalstva; nehale bi rasprtije — in ljudstvo bi uživalo kakor nekaj dobrodojen mir. — Star pregovor pravi: „nesrečen si, če se ne upaš dalje ko od praga do korita; tebi je vsaka mlaka morje.“ — Kaj bode tedaj z otroci v prihodnosti, ako ne bodo znali drugega kot slovenski jezik; kaj bode s fanti, kadar jih cesar pokliče v vojaški stan? — Nesrečni bode — umiljenja vredni nesrečni! — Zatorej naj stariši kot najbližnji nadzorniki odločno tirjajo od učiteljev — v šoli naj se v sosednem nemškimi jeziku otroci pridno urijo, ker ga bodo pozneje krvavo potrebovali. Kdor pa resnici oporeka, da ni to starišev občna želja na dolenjem Štajerju, Koroškem in Kranjskem, temu naravnost rečemo — on je grđ lažnjivec, hudoben siepar in izdajalec lepe naše domovine. — Z veseljem odobravamo in pozdravljamo strogo postopanje veljavnega deželnega šolskega sveta proti rogoviležšem v učiteljskem stanu; naj poizvedo po čem je zefran, ker jim je „Narodova“ politika in „Gospodarjeva“ pedagogika ljubši kakor okrajna učiteljska bukvarnica. — Dobro bi bilo potipati še veliko drugim žilo, da jim kri prerano ne zavré v protidomovinskih srčih. — Zategadelej hočemo na tem mestu večkrat omeniti nepake in blagosti naših šol, da nasprotjaki — odgojitelji poizvedo naše prijateljstvo tiam, katerim je učiteljski stan in njegov preurvišen nalog na srcu ležeč. — Brez zamere! — Resnica in odkritosrčna beseda je vsacemu prosta. —

Nekdaj in — danes!

Pojasnilo umnemu Kranjcu.

Spominjamo se še na oni tako — imenovani „dobri stari čas“, kterege mnenje če dalje bolj obžalujemo. Kako drugače je bilo nekđaj vse, kako drugače ravnanje ljudi, kako nasprotno njihovo mišljenje! Gotovo ne slabetje od zdajnega, sodimo pa, da istinito boljše! — Izmed drugim:

Naši spredniki hvalili so svoje velavne možé navadno s besedami: „To je bil izvrsten človek, bogabojči, dobrodelen, neutruden, pravičen in — ponižen.“ Danes, ako čitamo domače novine, ne najdemo enake hvale več, ampak beremo vedno le: „Ta mož je navdušeni Slovenec, vrli narodnjak, slava mu!“ In ako poznaš, ljubi bralec te možé, ki se štejejo za nove Slovence, ne poznaviš več starega Kranjca, iz njih vsakdanjega občanja bodeš zapasil, da vsacega izmed svoje družbe hvalisajo in povzdigujejo prestlno, nikakor

ne gledè, ali ima dotični tudi res kakih lepih lastnosti, ki bi opravičevale splošno spoštovanje njegovo?

Tako vedenje se mora človeku, ki umno prevdara, zelo čudno zdeti! Da li slovensčina sama toliko velja?! — Nekdaj so veljale čednosti in dejanja, ki jih je poštnjak doprinesel s trudom in božjo pomočjo, in ki so resno koristili ne le osebi sami, temuč množini. Danes pa naj bi zadostilo slovensko govoriti, po gostilnah in veselicah se zabavati, vedno le živio! in slavat klicati? — Gotovo ne! ampak svestno smo prepričani, da bode ta brezumnost, ta otročija minula, kakor je minulo še mnogo drugih! Prazne navdušene besede, govornice po zborih in čitalnicah znajo mehkočutnega človeka mimogredè ogreti, omámiti, zmotiti, — ne dajo pa kmetu ne kruha ne soli, ne povikujejo mu dohodkov, ne pomanjšajo mu davka in drugih tlak, ne koristijo mu čisto nič. — Tako besedovanje brez resniga prizadetja, brez ljubezni do bližnjega, seveda ne stane veliko truda, toda hvale vredno ni, in tisti, ki s premislikom tako ravna, so brezvestneži, ki motijo in zapeljujejo ljudstvo v svojo osebno korist!

Kranjci, Slovenci! ki vam je Bog podaril bistrega uma več nego drugim narodom, — zdramite se, in rabite svoj um v razpoznanje laži in in resnice, ne sledite se slepim očesom zapeljivcom, temuč razsodite sami in samostojni, kaj da vam je res v prid; resnica je jako jasna, ako jo boste iskali! — Mi pa, terdno upošlji, da bo sedajne hinavstvo se zopet umaknilo resničnosti, se hočemo truditi v pripomoč tega ter želje druge nimamo, ko napeljujevi vsakterega k lastni razumni presoji! — V tem namenu bodedo pisali danes o „terjatvah“, ki so jih zdajni slovenski poslanci skovali, in ki jih nosijo ti samo-sloveneci na svojih benderah, terdivlji, da so njihve evangeliji, ki se ga nihče ne sme dotakniti. Te terjatve ali zahteve so sledeče:

1. Popolno izključenje nemškega jezika iz ljudskih šol;
2. Vstanovitev slovenske visoke šole (univerzitet.) in slovenske višje sodnije v Ljubljani;
3. Slovensko uradovanje po c. k. uradih;
4. Zaničevanje in zatiranje vsih sorodnjakov, ki so le kolikčak tem zahtovam nasprotni!

Edina tretja zahteva, o slovenskem uradovanju ima dobro zrnco in nasprotovlji mu ne bomo v napréd, drugi pod št. 1., 2. in 4. navedeni člani pa so lažjivi, hudobni uk — to izrečemo takoj — in obsegajo izdajo našega blagostanja v važnih ostrih. Sodi naj vsaki po svoji pameti!

1. Zahteva izključenja nemškega jezika.

Vprašamo: Zakaj bi se po šolah slovenskih okrajin ne smelo nemščine učiti? — Postava večje starše, pošiljati svoje otroke od 6 do 14 let sta-

rosti v šolo, težavna je ta dolžnost, posebno za revnega kmeta, ki mora dete rediti, s obleko ga preskerbeti in pogrešati njegovo pripomoč pri domačih malenkostnih opravkih! Seveda, deržava dan danšniji tega ne more opustiti, kajti napredek pri sosednih evropskih narodih, ki ga povzročuje izobraženost, ne pripusti, da bi Avstrija, — stara mogočna Avstrija, — zaostala in oslabela! — Ako je pa dolžnost, pošiljati otroke v šolo neogibljiva, pa naj se otrok tudi uči kolikor le mogoče, on naj se nauči pisati, brati, računiti, naj se vadi keršanski nauk — in ker je osem šolskih let dolgi čas za darovito brihtno dete — naj mu tudi pripomremo, da se nauči nekoliko nemškega jezika. Škodoval gotovo ne bode ničemur, ampak ker je naša dežela mejad nemške in ker se izmed ptujcev obilno največ Nemcev k nam zabaja in ker na dalje mnogo poštenih in premožnih Nemcev med nami v naši deželi prebiva, je znanstvo nemšine poleg domačega slovenskega jezika gotovo marsikteremu koristno! Prilika je dana nemškega zmožnemu mladenču iti v tujsino, učiti se rokodelstva in obrtnije, da skusi svét, da spoznava šege in opravila drugih ljudstev, da si pridobi vednosti in umetnosti, sebi in domovinski okolici svoji v korist. Tako so ravnali tudi očetje naši, ki so skerbno varovali otroke svoje ino prizadajali si, odgojiti jih delavnim varčnim, miroljubnim človekom; — danes seveda žalibog mnogi sinovi doma postopajo ukabojevi, dela nevajeni; klatijo se po gostilnah in zapravljajo pridobitek marljivih svojih staršev.

Vsakimu previdnemu očetu, kmečkemu uočetu, — kdo nam zamore tega odredi? — je všeč, ako se otrok njegov v šoli tudi nemško uči in šteje si celo v čast, če ima sinkota, ki jo zna nekoliko po nemško krevzati! Poslanci slovenski; ali vam niso znana čutja ino želje prostega ljudstva? ali vam vest vaša ne zapoduje spčtovati voljo onih, ki so vas odposlali, da jih zastopate? ali svojo dolžnost tako napačno umete, da si prederznete ravnati le po svojih lastnih mislih in željah, kterim naj se vbogi kmet podverje, da bo še bolj reven, še bolj odvisen? Zakaj mu branite nemščino? Vi pošiljate vaše lastne otroke brez izjema v nemške šole, vi jih pošiljate še clo van iz dežele v nemške kraje, da se le bolj izurijo v jeziku, kterega vi na vidoz zaničujete! Zakaj bi kratili kmetu enako pravico, kakaj bi mu branili, da si tudi njegov sin, njegova hčerka pridobita znanje drugega deželnega jezika — nemškega!? Seveda, prosti kmet sploh za sé ne potrebuje nemškega jezika, živel bode in obdeloval svoja polja tudi brez njega, ali kako veliko je število tistih, ki pridejo k vojakom, ki grejo slušiti po mestah, ki grejo v ptuje kraje domači revšini iz pčti s trebuhom za kruhom! — Samo Kranjcevi je po zadnjem ljudskem številjenji čez 50.000 na ptujem! Fant, vojak, ki zna samo slovensko,

mora ostati prostak (gmajner); ako zna tudi nemško, lahko postane več in pride domu kot korporal ali celo feldvebel, v čast in veselje starišev, samemu sebi pa v največjo korist. Héi, ki ide od doma v mesto služiti, dobi službo za boljše plačo ako zna tudi nemško, nego če zna le slovensko in prihraniti si zamere od večjega zaslužka lepe zalogo za sveje stare dni.

Kranjski poslanec Karol Dekman je v seji deželnega zbora 26. septembra tekočega leta v izvrstnem govoru pojasnoval te razmere in med drugim je ravno tudi dokazal, koliko domačimu poslu nemški jezik velja: stavil je priliklo, da posel, ki zna nemško, služi dva goldinarja več na mesec, ko drugi, ki zna le slovensko; to daje razloček 24 goldinarjev na leto, in ako se preračuni na glavnico (kapital), je dokazano, da znanje nemškega jezika prosti posel ceni na 480 to je štiri sto osemdeset goldinarjev! tega nikdo ne more otreči, kajti vsaka mestna gospodinja bude potrdila, da taki posli zahtevajo in dobivajo resnično toliko boljše plačo! Kaj pa so nasprotili slovenski poslanci temu očitaniu? Ti šlahtni gospodje, h katerim prištevajo se dohtarji Vošnjak, Žarnik, Pleiveis, Svetec ino Kljun. — zazmejali so se po stari navadi zaničevaje besede skerbnega moča v javni zbornici! — Dragi moji, nam se ne dozdeva tako razjasnjenje resničnih in očitnih razmer nikakor smešno, ampak moramo timveč reči, kdor zazmehuje take besede na takem mestu, ta nima duševne spodobnosti, on zaničuje ljudstvo, on zazmehuje veliko množino revešev, ki si morajo služiti vsakdanji kruh z žulami svojih rok, katerim pa on menda ne misli pomagati. ako jih doide nekdanj starost in bolesen, in s njim revšina in zapuščenost!

(Dalje prihodnjič.)

(Kmetje! varčevajte s svojim denarjem.)

V B. . . mali vasi okraja F. . živila sta dva sosed a vednem prepiru. Nobeden ni bil bogat; in mesto skrbeti za svojo mnogobrojno družino, mislila nista ne noč in dan kakor, kako bi eden drugemu škodovala. Njihovo posestvo ločil je samo germ, kateri ni bil gosto zarašen. Tako so prišle večkrat Petrove kure na Pavlovi vert, in so tam škode napravile. Nekega dne je bilo Pavlu to preveč, sagnal je polen za kurami, in ubil debelega kopuna, kterega je potem na sosedov gnoj vrgel. Peter tirjal je dva goldinarja za škodo, ki mu jo je napravil Paul, ta pa ni hotel plačati, in zato ga re Peter tožit; obravnava je bila o malenkostih (Bagatelverfahren). Paul pa je bil svojeglaven, ter je tajil, da bi bil ubil kopuna, toraj moral je sodnik povabiti priš, ki so vidile, da je Peter resnično tožil, in obsojen je bil potem Paul. Plačati je moral Petru dva goldinarja za napravljeno škodo, in sedemnajst goldinarjev za

prilicavne stroške. Če je Paul mislil, da v resnici ni storil nič krivega, naj bi bil vsaj povedal po resnici, da je ubil kopuna. Ker pa ni resnice govoril, morali so klicati priče, in te so mu stale skoraj devetkrat toliko, kolikor bi bil plačal brez tožbe sosedu. Nar večkrat se zgodi, da kmeta pripravi neresničnost pri sodnji v nesrečo; zakaj pa je to? Na kmetih pride neresničnost pri sodnji večidel iz častilakomnosti, ker večidel mislijo kmetje, da je pravdo dobiti čast, in zgubiti jo sramota, toraj se branijo na vse mogoče načine zgubiti pravdo, izmislijo si vse mogoče reči, kar jim služi dobremu izidu pravde, in v svoji neumnosti zamolžijo svojemu advokatu pravico, in večidel nar važnejše reči; ktere bi jih mogle rešiti, naj večkrat ga pa še nalajejo. Če se na ta način pravda dobi, pridejo potem večidel slabi nasledki. Tisti, ki je zgubil pravdo, toži nasprotnika, da je po krivem prisegel, in dokaže se velikokrat, da je tisti, kteri je dobil pravdo v resnici prisegel po krivem samo iz nepravde častilakomnosti, ter se ni bal krive prisega samo za to, da je pravdo dobil. Morda se je pričalo za pet goldinarjev, potem pa mora tak, ki je prisegel po krivem sedeti pet ali šest mesecev v ječi, pa tudi še več, ter ima časa dovolj premišljevat, kako neumno je lagati pred sodnjo, in ne povedati resnice svojemu advokatu. Čudno pa resnično je, da se prisega na kmetih veliko večkrat po krivem, kakor v mestu; resnica je, da temu ni kaj drugega krivo, kakor pomankljiva izobraženost v mladosti, pomankljanje solanja. Želeti bi bilo, da bi učitelji na kmetih in duhovščina mladino poučevala in uterjevala v ljubezni do resnice, da bi potem moje ne skušali v svojo veliko škodo, kako garda in škodljiva reč je „laž.“

Prazne je dele braz sreče z nebes.

Ukaz za vso Avstrijo prevajne šolske postave poklical je zopet učiteljstvo v prostore, kjer željno pričakuje mladež poduka — na marljivo delovanje. Po užitju blagodejnega počitka bude todaj lahko stopiti pedagogičnim možem v učilnice raznih vrst; lahko bude tam z okrepevalnim duhom blažiti mu pamet in srčó e smislu zakona preuzvišenega, hrabrega in dobrotljivega vladarja — Franja Josipa I. — Vsak odgojitelj in učitelj kaj lahko napreduje v določenem mu okrožju; vsak učitelj kaj lahko širi človekoljubno zavest naroda — in vsak učitelj lahko utrjuje samostalnost naših domačinov, ter je odvrtačuje od iste gnujlobe, ki zaduševja blage nakane, katere pravno zahteva omika in svoboda. — V izvršitev presvetega naloga, ki je stavljen vsakemu učitelju — todaj tudi katehetu — treba je nesebične strjenosti; treba je močevskega značaja, treba je neodvisne samostalnosti, treba je zanesljive državne in ljudske podpore, da se ukrene na ono pot, po kateri edino le pridemo v stolnico človekoljubja in v svetišče zavesti odkritorčne

domovinke ljubezni. — Burni sedajni časi se vé da zabranjevajo koraku naprej; a če je učitelj, odgojitelj si svojega poklica svost, če pravičnim željam prostega ljudstva zadostuje; če blago državne namere pospešuje in se trudi vkoreniniti mladeču spoštovanje vseh narodov in jezikov, takrat dopolnil je pred Bogom in starišem svoj usvišen nalog; naj ga svaražniki domovine pasujejo ali svetohlinsko gladijo — vsejedno; on izvršil je zakon najsvetejšega podvzeta. Zategadelj bude pa potreba v razmerju naših šol strogejšega postopka; treba bude vsestranske varčnosti in neupogljivosti; kajti krivi prerok se je oglasil — in že nam mariborska čenča prednaša zdravo pedagogiko (sic!), katera je po mežnarskem desetletju bajé splavala po vodi. — Britke solze točijo naši zagrizenci po dobi pred 12. leti, ker dandanes se šolski fantek in deklica spodobno svobodno vediti in obnašati zna, brez da bi se umazancem roke slinile. — Tužnobritki so indihljaji po „stari šoli“; strastno je sovraštvo do novih učilnic — in vročehrepenča želja napolnuje breg in dol, zrak in vse zemljine prostore, pridobiti si na veke izgubljeno pozicijo ljudske šole, onega zavoda, s katerem zadovoljen je kmet, gospod, postava in vladar; neprijateljem se pa vsikdar peči ne da „Extra Wurst.“ — Ko bi le vsi učitelji mojih misli vendar enkrat spoznali naše nasprotnike, iz katerih spisov kipi prokletstvo, straš in uničevost do vsacega, ki nosi ime učitelj ali nadzornik. — Trn v peti smo jim — in ko bi smeli, planili bi nad nas kot ljuta sverrijad na svoj plen, zadušili bi dosedanja delavnost v hipu, ki je prouzročila strašansko paglavost med podpravskimi nazadnjaki; a vendar je dobrodejna kmeta in njegovim otrokom, kateri se bodo lahko seznanili v jeziku s pravičnimi in miroljubnimi sosedi — Nemci. Blagi sodrugi, delajmo tako, kakor zapoveduje svitli, ljudski šoli velikodušna cosar; delajmo in pospešujmo znanosti v domačem odgojevališču, utrjujmo mladeč v vsem, kar jo krepiči zamore za bodočnost in javno življenje, poprijamimo jo z podučljivo nemščino; vsaj to vsepovsodi zahtevajo nam udani stariši in reditelji otrok, naj svetohlini rogovileži še tako po osvovenju šole in učiteljstva sline cedije; mi ja dobro vemo, da celovski glas oblikov ne predere. In če bomo vneti za blagor, napredek in kričansko omiko nam izročene mladine; če bodemo vsestransko jo vodili na nravnem potu do izobrazenosti, potem smo zagotavljeni, da bodo imelo pričečo šolsko leto srečo in blagoslov z nebes. V to nam, otrokom in starišem Bog pomози! —

Gospodarske stvarí!

Zbor hmeljskega društva v Žavcu.

Med malo društvo v Savinski dolini, ktera imajo kmetu resnično veljavo, imenovati moramo na prvem mestu hmeljarsko društvo. Malo časa se le

obstoji, pa po neutrudljivem delovanju predsednika gospoda Karola Haupt-a in perovodje gospoda Hausenbiehler-ja smemo upati, da bo to sadonosno delovanje obstalo. Društvo je odločilo dan 9. novembra, da bi razložilo kmetom, kateri je došlo v Žavec veliko, od vseh strani spodnje Stajerske, teoretično in praktično, z besedami in djanjem, kako naj se obdelava hmelj, in kje in s kakovimi pogoji naj bi se sadil. Dopoldne so bile praktične skušnje na občinskem hmeljovem vertu. Ljudje, ki razumijo obdelovanje hmelja, so te poskušnje pohvalili, ker vidilo se je mnogo novega in lepega. Mnogo kmetov bilo je nazočih pri skušnjah in pri predavanji. Ob dveh popoldan bil je prvi generalni zbor društva, kteroga so obiskali blizo 50 kmetov iz Savinske doline, in okoli 40 večjih posestnikov iz različnih krajev spodnjega Stajerskega. Ko je pozdravil predsednik Karol Haupt vse dole, in naznanil veselje, da je došlo toliko poslušalcev, govoriti je jel gospod profesor Wilhelm iz Gradca, ter je razložil prav po domače vsaacemu tudi neučenjaku razumljivo, kako naj se v obče obdeluje hmelj. Na tri vprašanja, pravi gospod profesor, moramo odgovoriti, preden začnemo govoriti o obdelovanju hmelja. Prvič: Kdo naj obdeluje hmelj? drugič: Kje naj se obdeluje hmelj? tretjič: Kako naj se obdeluje hmelj?

Obdelovanje hmelja velja denarja, veliko denarja. Že prvo leto je treba imeneti v Savinski dolini za joh 600 goldinarjev, katerih nima vsak kmet pri rokah, pomisliti je treba tudi, da se hmelj ne izplača vsako leto tako dobro, kot letos, ko so plačevali savinski hmelj po štiri goldinarje za kilogram. Pridelje tudi huda leta, stroški obdeljevanja hmeljevega pa ostanejo enaki, in skušnja uči, da v slabih letih kmet pri hmelju ne pridelata toliko, kolikor je imel stroškov za obdelovanje. Hmelj naj obdelava le tisti, ki ima denarja v žepu dovolj, da tudi more prestati slabo letino; kdor pa nima veliko denarja, naj tudi nikar ne obdelava veliko hmelja. Kar se tiče drugega prašanja, kje naj se pridelava hmelj, pravi profesor Wilhelm, da mokra in pečena zemlja hmelju ni pristojna, njive do katerih hudi vetrovi ne morejo priti, mu pristojujejo. Kar tiče tretje prašanje, kako naj se obdelava hmelj, razlaga govornik prvič o sajenju hmeljevih mladik. Ni vse eno, kaj se sadijo mladike, rastlina, ktera obstoji petnajst do dvajset let, in ktere cvet donaša sadilcu dobička, mora tudi boljše obdelano zemljo imeti, kakor rastlina, ki raste samo eno leto, n. pr. vaa zita. Profesor Wilhelm priporoča saditi mladike 60 do 80 centimetrov globoko, ravno tako tudi uči skušnja, da se ne smejo rastline pre gosto saditi, $4\frac{1}{2}$ do 6 čevljev ena od druge naj se sadijo rastline, da dobro nosijo. Pokazal je po tem dve rastline iz žavškega poskušnega polja. Omenjene sta bili obe v istem času, pa ste vendar različne ko noč in dan. Eno so vsadili redno globoko, drugo pa prav plitvo; vtaknili so jo le malo v zemljo. Prva je bila prav močna in zdrava, druga pa je bila čisto kilava in gotovo 20 krat manjša od prve. Govornik

Gospodarstvena priloga.

Priložena od štaj. kmetijske družbe 9. šte. „Km. prijatelja“.

L. 1882.

19. novembra.

Štev. 2.

Oznanilo.

Zastran goveje kuge na Hrvatskem poroča k. hrvatska deželna vlada v Zagrebu, da je kuga se bila v deželo satepla po ukradenih govodih iz Bosna. Kugo imajo sedaj na 30 posestvih. Da se precej zatre, naukazalo je se, kar je potrebno. Kot zakuhani okraji proglašeni so: Mitrovaški, Županjaki, sosedni kraji županije Rumake in Vukovarske. Sejmi prepovedani so tudi v Petervaradinem okollihi, v mestih: Zemun, Petervaradija, Karlovice, Mitrovica, v okollihih Vinkovcih in Županji brodarkoga okolliha, naposled še v podžupanijah: Ruma in Vukovar.

To se daje na znanje s osirom na oznanilo od 7. novembra t. l.

C. k. namestnika štajersaka.

Kaj ima kmetovalec storiti prve pelovice novembra.

Druga polovica oktobra letošnjega sopet ni bila ugodna sejatvi ozimine. Preveč dežja je bilo. Sedaj je nastopilo boljše vreme, zemlja je usahnila. Gotovo bo marsikteri kmet šel orat in ozimino sejat. Vendar takina sejatev ni vselej srečna. Pogosto s njo močno spodleti. Zato mnogi kmetovaleci svetujejo takine prazne njive rajši spomladati posejati.

Opravila pod milim nebom nadaljujejo, dokler le mogoče. Marsikaj dela še je; posebno letos, ko smo s marsičem pozni.

Doma se pa vse lepo pripravlja za zimo. Mnogo kmetovalec ima še dela s mlatičvijo in čistitvijo zrnja. Pospravljenih pridelkov je treba večkrat pregledati, korenje, krompir prebrati, kleti soper mraz savarovati. Tudi pri studencih, ali štopihih, vodovodih in sesalkah za gnojnice je marsikaj dela.

Pridni gospodarji vedo tudi po simi za družino najti dovoljno dela. Tako naj stori vsak gospodar. Marsikaj se da tako s malimi stroški narediti in popraviti. Zatoraj se naj popravlja orodje, spletajo koši in jerbasi, lučtijo koticce, kénake naj predejo itd. Tako se marsikaj za gospodarstvo pridobi in družina varuje nevarnega leništva.

Velike važnosti tudi je, da kmetovalec dobro preračuni, koliko krme da glešta za svoje živino.

Potem pa naj dobro prevdari, je li mogoče shajati do paše, sploh do zelene krme v pribodnjem leti ali ne. Ako vidi, da mu utegne zmanjkati krme, tedaj pa si nje naj precej nakupi ali pa naj nekoliko živine proda. Tako ravna pameten kmetovalec. Živini skoz zimo stradati dati, to je kmetovalcu vselej na zgubo. Ako tedaj ni mogoče živino dobro prodati, kaže nekaj krme n. pr. prg, otrobov itd. kupiti. O tej reči bil je uže večkrat govor v tej prilogi gospodarstvene.

Wilhelm.

Dražba plemenskih bikov.

Letos so plemenskih bikov po dražbi prodavali 20. oktobra v Gradci, 19. oktobra v Gleisdorfu in 18. oktobra v Celji.

Tukaj bilo je na dražbanje danih 12 lepih bikov Muricodolskega in 3 Marijahoferskega plemena.

V naslednjem navajamo imena prodajateljcev in kupcev.

A. Muricodolskih bikov.

Prodajatelj:

1. Baron R. Hackelberg v Priboidu.
2. Baron R. Hackelberg v Priboidu.
3. G. Josef Lipold v Mozirji.
4. G. R. Rameauer v Kapfenbergu.
5. G. K. Bernauer v Brucku.
6. P. Udalrik Prah v Mareinu.
7. G. P. Pets v Mareinu.
8. W. Hirschvogel v Mareinu.
9. G. A. Posch v Mareinu.
10. G. J. Grünwald v Mitterdorfu.
11. G. J. Buchmeier.
12. G. Fr. Braier v Gassingu.

Kupec:

1. Gospa Antonija Florijančič na Vranskem.
2. G. Julij Kramer v Širjah.
3. G. Jože Jelenec v Svetci.
4. G. Franc Lenček na Blanci.
5. G. Fr. Koescher v Celji.
6. G. Dolenc v Bukovci.
7. G. Dr. Eduard Langer v Celji.
8. G. Fr. Gajšek v Vrbovem.
9. Podružnica Laška.
10. Baron Hackelberg v Priboidu.
11. Grajščina Slivniška.
12. Okrajni odbor Šoštanjaki.

B. Marijahoferskih bikov.

Predajatelj:

1. G. vitez Naredi v Slov. Gradci.
2. G. vitez Naredi v Slov. Gradci.
3. G. Fer. Lans v Neumarktu.

Kupec:

1. G. E. Schauer v Brodu.
2. G. K. plem. Formacher v Slov. Bistrici.
3. G. K. Haupt v Strausseneggu.

Biki Muricodolskega plemena so stali vkup 1609 fl. Spečalo pa se je za nje 1213 fl., tedaj 75-1/2% od nakupnine; za Marijahoferske bike pa se je izdalo 224 fl. in dobilo 254 fl., tedaj 59-9/10% od nakupnine. Za vse bike v Celji izdružbene se je plačalo 2033 fl., a spečalo 1467 fl. ali 72-2/3% od nakupnine.

V Gleisdorfu so razdražili 7 Marijahoferskih in 1 Muricodolskega bika, v Gradci pa 4 Marijahoferske, 4 Muricodolske in 1 Pinčgavakega.

Tega je kupil župnik Ivniški, ž. gospod Fr. Mihelič. Za vsem bilo je toraj leto razdražbenih: 17 Muricodolskih, 17 Marijahoferskih in 1 Pinčgavski bik, skupaj 35 bikov. Stali so 4815 fl. Spečalo se je 3307 fl. ali 68-6/10%. Eden bik je toraj poprek veljal 137 fl. 57 kr. in je bil prodan za 91 fl. 63 kr. Iz državne blagajnice je se tedaj doplačalo 1608 fl.

Spodnji Štajer dobi tako novih bikov za okraje: Ivnik, Cmurek, Maribor, Radgono, Slov. Bistrica, Šoštanj, Celje, Vransko, Laško in Sevnico. Novi posestniki ne smejo več nego 60 kr. jemati za spuščanje bika enkrat. Med dvakratnim spuščanjem mora preteči najmanj 6 ur.

Poročila o delovanju centralnega odbora.

Dne 16. oktobra 1882 bila je seja centralnega odbora kmetijske družbe štajerske. Obravnalo se je o sledečih predmetih:

1. Odbor za razstavo mlekarskih pridelkov v Trstu je doposlal imenik odlikovancev. Temu odboru se pošlje prošnja, naj izroči dobljene svetinje kmetijske družbi, da jih ona slovesno razdeli med odlikovance.

2. Vitez plem. Knaffl je poslal poročilo o tem, kako slabo naše železnice prevažajo oglje. Ker je g. Wilhelm ud državnega sveta železniskega, naroči se mu, naj dela na to, da bodo železnice za oglje priredile posebnih vagonov, kakor je to navada na ogerških železnicah.

3. Predsednik baron plem. Washington poroča, da so nekde pri ogledovanju bikov in premiranju goved izključili živino okolišnega načelnika in rekli, da se temu ne sme dati nobena premija; dalje so nekde na neke regionalnej razstavi sklenili gospodarjem, ki imajo več premiranja vrednih živinčev, dati samo eno premijo; za druge živili pa priznalne diplome. Vpraša se, je li takšno

ravnanje prav ali ne. Reč se izroči živinorejakemu odtoku, da je reši.

4. Okrajna hranilnica v Wildonu je tamošnjaj kmetijskej podružnici darovala 1000 fl. v gospodarstvene svrhe, za kar jej odbor kmetijske družbe štajerske sklene najaviti posebno zahvalo.

5. Kot zastopnika v deželni odbor železniški izvoli centralni odbor predsednika g. barona Washingtona in dr. Heileberga.

6. C. k. namestnija pripodelala je črtež novega roda za šivinske sejmove na Dunaji. Centralni odbor zлага se z njim popolnem, kar c. k. namestniji takoj naznani, ob enem pa črtež dopošlje tudi vsem podružnicam, naj o njem izrečejo svoje menenja.

7. Koroška kmetijska družba vabi nabo štajersko, naj sestavi do mestnega županstva dunajskega posebno spomenico zastran pod števil. 6. omenjenega somenjskega rteča. Toda med tem so nekateri dunajski mesarji zaradi tega uže v novinah napali kmetijske družbe in ugovor vložili pri dunajskem mestnem svetovalestvu zoper somenjski črtež. Valed tega sklene centralni odbor poslati ugovor ali protest zoper napade ne samo dunajskemu zastopu, ampak tudi ministerstvu poljedelstva, c. k. namestniji graškej pa še vse podružnice povabiti, naj storijo jednako.

8. Zastran tega, kako upliva paša na rast gozdov, odpošle se posebno poročilo do ministra za poljedelstvo pa tudi na prihodnjem občnem zboru se bode o tem govorilo.

8. Vinorejski odbor poroča o tem, kar so kmetijske podružnice in vinorejska društva posedala zastran trtne uši in njenega zatirovanja. Poročili se pritrdi ter pripoše deželnemu odboru, c. k. namestniji, c. k. ministerstvu poljedelstva in obema zbornicama državnega zbora.

Nekaj o saditvi krompirja.

Čudno se utegne komu zdeti, da sedaj o saditvi krompirja pišemo, ko smo ga komaj pospravili. Vendar reč bode kmalu jasna in menje čudna. Kajti dober krompir se da le dobiti, ako najprvje odberemo dosoreli in snašno hranjeni sadež za seme.

Krompir štejemo svobodno k najimnitnejšim pridelkom kmetijskim. On služi ljudem v hrano in živini v krmo. Iz njega ščejo izganje, izdelujejo skrob, pivo, moko, sago, kašo itd. Žali Bog, da noveji čas nadleguje krompir mnogo boleznij. Zato je treba vse povrdjati, da zabranimo popolno skvarjenje te koristne rastline. Da zamore tukaj pametno ravnanje s krompirjem pri saditvi veliko narode zabraniti, tega vas prepriča nek priden kmetovalec blizu Grada. Njegovo odbranje krompirja za saditev bodi tukaj popisano in vsem dobro priporočeno.

Omenjeni kmetovalce g. Sch. odhira za seme le moknat krompir. Voden in mastni krompir po njegovih skušnjah ne sodi dobro za seme in prav ima, kajti v moknatem krompirju nahaja se največ tistih snovi, ki so potrebne za krepko rast nove krompirjeve rastline. Krompir za seme pa ne jemlje iz zemlje pred polovico oktobra; tedaj mož čaka, dokler ni zel postala folta. Tedaj tudi krompirjevi gomolji lahko od krompirnice odpadnejo, če le rahlo z njo ob zemljo drgneš. Na dalje pa krompir za seme odbrani kaj varčno iz zemlje izkopava, da se kofica gomoljem nikdar ne rani. To je tudi modro, kajti obtočeni in ranjeni krompir rad gnjuje in pouzroči še več krompirskih boleznij. Če le mogoče, naj se krompir za seme koplje ob suhem vremenu, da se snašen in suh pospravi v shrambo, najbolje v prezračeno klet, ki se da dobro zapreti ki ni prehladna pa ne pretopla. Razgrne se pa krompir do 15 centimetrov debelo. V vsakih 14 dneh ga je treba preme ati z leseno lopato, da se zabrani krompirju kalit v spodnjih plasteh. Očesa ne smejo pognati, dokler ne pridejo v zemljo; kajti le takina potem čvrsto poženejo in krepek sad zarodijo.

Za saditev odbere g. Sch. raj lepši in najboljše zdavi krompir srednje velikosti. V krljeh ga pa reže le, če je gomolj izredno debel, ali če bi drugače utegnilo semena zmanjkati. Reže pa krompir tako, da ima vsak krlj po 3 očesa. Mlada iz očesa pognana rastlina si ne more precej iz zemlje srkati živca, ampak si ga jemlje iz krljha. Če pa je ta majhen, ali če se je cima sama posadila, tedaj mora mlada rastlinica zasostati ali popolnem opešati.

Kedar je vreme ugodno, gre g. Sch. krompirja sadit sredi mesca aprila. Preden pa ga v zemljo polaga, razgrne ga po trati v kupih, ki imajo po 1 hektoliter krompirja v sebi. Takini kupi semenakega krompirja polije najprvle z vodo, potem pa ga potrosi in počista z zmesjo, ki obstoji iz šveplovega cvetja in klorovega apna, če tega ni, je tudi navadno apno stolčeno dobro.

Po prvem naštipanju se krompir premeče z lodati in drugič z omenjeno zmesjo potrosi. Zmes bodi pa takina, da pride na kilo šveplovega cvetja 12—25 gramov klorovega apna. Preden se naštipani krompir posuši, natrosi se po njem še nekaj pepela. Če tako pripravljene krompirja ni mogoče hitre iti sadit, se zmeče ves skupaj v 1/2 metra visoki kup in tako ostane lahko 8 dni pa se ni bati kakšnega kvara.

Za krompir odbere vselej dobro njivo, rezrahljano, globoko isorano, vendar nikoli frišno pognojeno. Frišni gnoj pospešuje sicer, da krompir bujno raste v zelenje, vendar gomolje dela vodeno, kar rado daje povod, da krompir močno gnjuje. V praho kaže krompir saditi za katerim koli sadežem, kojemu se je poprej dobro pognojilo

Čez dve leti lahko krompir na teistej zemlji zopet s pridom sadimo.

Če pa krompir zaporedoma sadimo na istej zemlji, tedaj ga pridelamo vedno manje ali slabšega. Tako učijo skušnje. Brazde za saditev krompirja so najbolje do 60—70 centimetrov narazene. Dobro stori, kdor jih potrosi s pepelom ali smetliti kostmi in potem zagrne.

Sedaj se pusti krompirišče na miri do blizo sv. Urbanovega, ko začenjajo modro-črne cime skorjo zemljino prerjati. Potem pa se gre in z brano celo krompirišče do dobra simo tamo, gori in doli pa tudi popredkem povlačit. Za kakšno istrngano cimo nam ne sme šal biti. Povlačeno krompirišče potem jako dobro pospeši krepko rast krompirskih rastlinic. Plevela krompir ne trpi. Zato ga treba precej iti plet.

Okopavat pa se gre, kedar je krompirjeva zel skoraj dorastla pa še v zemlji ni nastavila nobenih gomoljev, t. j. malo preden cvesti začne. Prepozno okopavanje in pregloboko škoduje ravno tako, kakor prerano. Krompirjeve zeli g. Sch. nikoli ne pusti porezati.

Kdor hoče g. Sch. p-snemati in se njegovih naukov poprijeti, ta boče gotovo veliko in lepega krompirja pridelal.

J. H.—p.

Tržne poročilo.

V Gradci so od 19—26. oktobra pripeljali 5588 meterskih centov zrnja, od teh 3499 iz Ogerskega. Cena je poprek ostala pri starem. Sena so pripeljali 784 meterskih centov, slame pa 283. Pri ceni je seno pa tudi slama nekoliko dražja postala. Živine so postavili na trg 370 volov, 60 bikov, 331 krav, 427 telet, 682 avinj, 29 drobnica. Na dunaj so prodali 68 volov, 56 bikov, 70 krav.

Konjaki sejem sadnji v Gradci je imel veliko več kupcev, kakor pa prodajci dobrih konj. Na trg se je postavilo samo 118 konj in to je bilo premalo. Kupci so posebno popraševali po težkih vpreženih konjih. Takih bi bili radi kupili in dobro plačali.

Na Dunaji so na tržišče prignali dne 30. oktobra 2465 volov, od teh bilo je 319 s pašnikom prignanih. 2146 pa v hlevih spitanih. Ker je na sadnjem trinem dnevi cena pala, niso hoteli prodajalci prav cene povedati. Na to je cena poskočila za 1—2 fl. pri meterskem centu in vse je bilo kmalo prodano. Ogaraki spitani voli so veljali 58—65 fl., krave 55—58 fl., voli 47—50 fl., bivoli 40—43 fl., meterski cent. Predivo je veljalo 30—68 fl., deteljno seme 32 fl., lucerna 27 fl., ogeršica 6 fl., repno olje 18 fl., laneno olje 1¹/₂ fl., žrnava 41 fl., slana porojena 35 fl., maslo 53 fl., strd 19 fl., sbeženi vosek

65 fl., za 50 kilo. Hmelj je pri ceni mala sgu-
bil. Zateški valja 180—190 fl., slabiji 160—170 fl.
Oljvaki 140—150 fl. za 50 kilo.

Cena zrna se je na nekoliko popravila, po-
sebno pšenica je na ceni pridobila.

Dopisi.

Iz Laškega 10. oktobra 1882. Neprijazno vre-
me smo preživeli meseca septembra. Celih 19
dnij bilo je deža z neba, le prih 6 dnij bilo je
vedrih. Proti koncu bilo je toliko vode, da je
potokom iz strug silila. Povodnji vendar ni bilo.
Grosdije začelo je gnjiti. Zato so vinogradarji
hiteli brat. Kder ni zimski mraz trsova oškodo-
val ali to'a posekala, tam so še precej nabrali.
Pravijo, da je mošt bolji od lankega, kar pa res
ni velika hvala. Da je bolji od lankega temu
je usrok ugodno vreme spomladno. Slabi septem-
ber pa je vse hudo skvaril. S koruzo so ljudje
še zadovoljni, čeravno ni dobro dozorela. Ker je
deževati ponehalo, hiti vse ozimine sejat.

Kastelic.

Iz Trsta. (Razstava sadja) bila je
1.—6. oktobra t. l. in so štajerski sadjerejci poka-
zali, da so precej napredovali. Največ zaslug pa
ima tukaj grof Henrik Attems, načelnik društvu
avstrijskih pomolov (sadjerejcev.) Za svoje vrle
zasluge prejel je častno diplomu. Iz spodnjega
štajerja bili so odlikovani sledeči gospodje. Zlato
svetinjno so dobili: Rihard vitez plem. Kodolič v
Radgoni, Laval grof Nugent v Hausambacher in
Woldemar Hintze v Ptuj; sreberno svetinjno:
grof Herman Wurmband pri Celji, grofinja Hed-
viga v Radgoni, Slov. graška podružnica, Ferdo
Staudinger v Mariboru, Lojza Schwarz v Radgoni,
Jož Heinisch pri Arveki, K. Ausserer v Sevnici;
bronzasto svetinjno: Marija Furek v Melji pod Ma-
riborom, mariborska hranilnica, Daniel Ramuta
pri sv. Martinu pod Mariborom; sreberno svetinjno
dobil je tudi g. vitez Naredi pri Slov. Gradci.

Mlekararjih pridelkov bilo je tudi lepih na
razstavi. Zlato svetinjno prejele je mlekarako
društvo v Gradci, sreberno pa deželna kmetijska
šola v Grottenhofs, graščinaško oskrbnitvo v
Hausambacher in Blaž Pihel v Gorici pri Celji.

Razneterosti.

(Vinsko ceno) želi urednik lista: „Der
steirische Landbote“ v Gradci poizvedeti, da jo
razglasi v svojem trgovinskem poročilu. „Gospo-
darstvena prilaga“ jo sajema potem iz imeno-
nega lista.

(Kondensiranega mleka) so Švicarji
iz dežele k nam prodali predlanskim 92.293, lani
pa 115.914 mesterkih centov.

(Plesnjivčeve maroge) knjigam iz
obvezkov odpravimo, če knjigo posušimo in potem
usnjati obvezek pomašemo z gulinom, katerej smo
nekaj (10%) glicerina primestali.

(Deželskih živinozdravnikov) šte-
jemo sedaj 14. Vsakemu je odmerjen glavarsk
okrog za poslovanje. Ti so: Grobming, Liesen,
Marcu, Judenburg, Leoben, Gradec, Weiz, Felo-
bach, Lipnica, nemški Landsberg, Ljutomer, Slov.
Gradec, dalje združeni okrajji: Celje, Konjice,
Šmarje in Laško s sedešem v Celji, in združeni
okrajji: Vransko in Gornji Grad s sedešem v Mo-
sirci. Za slednji okrog je imenovan praktični ži-
vinozdravnik g. Martin Jelovšek, do sedaj v Knittel-
feldu. Dnc 1. decembra t. l. mora vsak biti na
svojem službenem mestu.

(Sejmi) 11. novembra Ormož, sv. Mohor,
Lipnica, Mahrenberg, sv. Martin na Paki, sv.
Martin pri Slov. Gradci, Oplotnica, Sromlje, Laško,
Hoče, 15. novembra Vransko, Hollenegg, Polj ana,
Središče, Radgona, 16. novembra Gradec, Lang,
20. nov. Ivnik, sv. Jurij na Pesnici, Podareča,
Ljubno, sv. Martin pod Wr.bergom, Polskava
gornja, Šoštanj, Slov. Gradec.

(Ogerska vlada) tirja za konje, ki se
od nas tje šenejo, izvzemli vojaške, posebnih pot-
nih listov.

(Odlikovanje.) Žavaki trg je priznavil
velike zaslug, katerih si je za občni blagor gos-
podarjev v Savinskej dolini pridobil c. k. ritmei-
ster Karol Haupt, predsednik konjerejskega in
južno-štajerskega hmeljarskega društva, temu gos-
podu podelil častno srenjanstvo.

(Francosi) kupujejo, po-ebno iz Pariza,
pri nas težkih konj pingarskega plemena. Rabijo
jih pred tramvaj-vagone in težke voze. Tudi druge
težke konje radi kupijo in dobro plačajo. Bodi to
konjerejcem v podbudo.

Tržna cena

preteklega točna po hektolitrih.

Mesta	Pšenica		Raž		Jčmen		Oves		Turtica		Proso		A. d.
	fl. kr.	fl. kr.	fl. kr.	fl. kr.	fl. kr.	fl. kr.	fl. kr.	fl. kr.	fl. kr.	fl. kr.	fl. kr.		
Celja	9 75	7 32	5 70	3 98	6 45	5 60	6 50						
Maribor	6 79	4 99	4 88	3 71	6 01	5 58	5 86						
Ptuj	7 —	5 —	5 —	3 —	6 —	6 —	4 70						
Gradec	7 7	5 33	4 68	3 19	6 64	5 46	5 70						
Celovec	8 —	6 —	5 —	3 20	6 55	5 —	5 —						
Ljubljana	8 43	5 63	4 67	3 15	6 92	4 23	6 18						
Ormož	9 75	7 32	5 70	3 98	6 45	5 60	6 50						
Dunaj	10 80	8 —	6 90	4 —	8 80	8 85	7 20						
Pest	9 35	7 —	7 80	6 —	5 90	6 82	6 30						

povdarjal je, da korenine, ktere se morejo dobro izrastiti, morajo saditi v pristoje gubo, zraven tega pa potrebuje hmelj se svitlobe in čistega zraka, to se mu pa le omogoči, če ni nasajen pregosto. Na dva načina se hmelj obdelava, da se vije hmelj po palicah ali pa po dratu.

Profesor Wilhelm je govoril o obeh načinih, ter misli, da je reja po dratu ugodnejša od reje po palicah, ker ni treba pri beri porezati rastlin, obira se cvetje lahko, če se le kaj malega podstavi, pa tudi sok ostane v rastlinah, ktere niso porezane, in gre poznej nazaj v korenine, kar se ne zgodi, če se rastline porežejo, pa tudi boljši kup je drat kakor palice. Gospod Hausenbichler je potolmčil govor gospod profesorja Wilhelma kterega so kmetje in kmetovalci prav verno poslušali, ter mu pogosto prav dajali. Gospod Hausenbichler se je pa odločil za rejo hmelja po palicah kolih. V celi savinski dolini se redi hmelj po kolih in nimajo tu pri nas slabe navade porezati rastline, preden se oberejo; cvet se bere na polji, sok gre zopet nazaj v korenine, ker rastlin pri nas ne porežejo in ne vozijo domu, kakor je navada v nekterih drugih krajih (na primer Fürstenfeld), da jih obirajo še le doma. Gospod profesor Wilhelm se je potem zahvalil za pazljiv posluš, ter je navedel še nekoliko statističnih opomb, in je konečno prišel do sklepa, da se splača reja hmelja v obdobje dobro, akoravno se je plačeval hmelj v zadnih desetih letih prav različno. Kilogram po 24 krajcarjev do 3 goldinarjev in 78 krajcarjev; veselji ga, da je spoznal tako verlo in izvrstno društvo, ter želil je, da bi hmelj prinesel našim kmetom blagostanje. Predsednik gospod Karol Haupt je nasvetoval, da bi bili v Žavcu hmeljski somenji. Zedinili so se, da bodo letošnje leto oziroma na somenje v Nürnbergu, onda somenji v sredo in saboto, naj bi pustil vsak prodajalec sredno skušnjo svojega hmelja v Žavcu, da mu društvo pomaga prodati njegove pridelke. Ko je zadnjič zahvalil se gospod Ernest Schirza mlajši v društvenem imenu gospodu profesorju Wilhelmu, ravno tako predsedniku Karolu Hauptu, kteri se je pridobil mnogo zaslug za celo savinsko dolino, in hvalo dal gospodu Hausenbichler-u, in celo društvo tem gospodom Vivat (živijo) klical, sklenil je predsednik zborovanje. Omeniti moramo še, da je obljubil gospod profesor Wilhelm, kot ud štajerskega kmetijskega društva, da bo podpiralo omenjeno društvo na vse moč rejo hmelja v savinski dolini. Vsi nazoči so bili prav zadovoljni, in vsak med nami je spoznal, da sta gospoda Haupt in Hausenbichler vse časti vredna, ktero jima dajejo od vseh strani. Profesor Wilhelm opomnil je tudi ustanovitelja hmeljskega obdelovanja v savinski dolini, gospoda Bilgera. Želati bi bilo, da bi koristili nauki v tako domačem in lahko razumljivem jeziku, kakor so jih podali v tem zboru gospod Haupt, Hausenbichler in Wilhelm, vsem kmetom, obhajujemo toraj, da nam prostor ne pripusti, podati vam te govore v domačem jeziku.

„C. Z.“

(Kakose črni krompir porabi.)

Letošnja krompirjeva bolazen je navadna, imenuje se pri učenih Peronospera infestans. Pri ti bolezni se stebela kmalo poseže in krompir postane od zunaj in znotraj rujavo črn. Tak krompir, če je še tako zelo bolan, se sme porabiti brez škode. Še le če je krompir plesniv, ali jame še gnjiti je nevaren, in takega plesnivega ali gnjilega krompirja ne smemo več dajati živini v pičo. Ker tak bolan krompir jame hitro gnjiti in plesniti, kadar je iz zemlje izkopan, treba ga je hitro popičiti, to pa je le mogoče, če je malo takega slabega krompirja, če pa je ta bolezen obširnejša, more se porabiti le nar manjši del črnega krompirja, večina segnje in ni več za nobeno rabo, če se ne pomaga drugače. Če je žgalnica pri rokah, se tak črn krompir hitro in lahko obdela, in tako napravljeni krompir (Schlempe) se popiči za prav dobro pičo. Če pa žgalnice ni, je saj soparnica, in s to se obdela polagoma tudi dovolj takega krompirja. Osoparjen in v jamah skisan krompir se da obdržati, in se sme pičiti še čez leta govedini ovcem in svinjam. Jame se smejo skopati v zemljo brez drugega pripomo ka zasidati stene je samo takrat treba, če je zemlja tako peščena, da stene ne obstanejo. Da se tak krompirjevi močnik lepo ustavi, treba je jame izkopati vertikalno, to je, da stoje stene na ravnost po konci, da niso plitve. Kolikor krompirja treba je skisati, tolike jame se morajo napraviti, eden do dva metra globoke dva do dva in pol metra široke, na dolgot pa kolikor je treba; ker pa se morajo take jame kolikor mogoče hitro napolniti, boljše napraviti je več takih kratkih jam, kakor eno samo dolgo, če je veliko črnega krompirja. Osoparjen in potem zmoečan krompir, ali debelo zmlet, se nasuje v jame do petnajst centimetrov na debelost, in se terdo potolče, to se ponavlja tako dolgo, da je jama napolnjena. Na verh, kteri se na sredi nekoliko povika, se nasuje škope ali rezance za dva centimetra na debelo, se pokrije potem s zemljo, ki se dobro zatolče, in tako naredi kakor streha, da je na sredi višja nego na straneh, na debelost od 60 do 80 centimetrov. To zemljato streho je treba napraviti nekoliko širjo, kakor je jama, in gledati se mora, da se vse špranje, ki se časoma naredijo, mahoma zatolčejo, in zamažeje, da ne pride zrak do zakopanega krompirja, da se ne napravi jesihova kislina, ali da se ne razdeli drugače na škodljiv način. Zato tudi ni dobro stranske stene takih jam pokrivati s dolgo narezano slamo, ker ta ima veliko zraka in kiselca v sebi, tudi zadržuje, da se krompir ne poseda enako, ter postanejo votline; votlin pa se je treba pred vsem nar bolj varovati, ker tam začne krompir hitro plesniti in gnjiti. Če se na vse rečeno dobro gleda, se krompir prav lahko in dobro ohrani, ter je dober za pičo. Odperli so tako jame čez 2¹/₂ let, na Češkem se le čez tri leta, in obakrat je bil krompir prav dobro ohranjen in prav dober za živinsko rejo. Ko se tak skisan krompir za pičo in jame jemlje, se sme izvzeti samo okoli polmetra

široka čerta, in izkopati se mora vsakokrat do tla in zopet dobro zakriti. Preden se ta našeta versta ne porabi, se ne sme načenjati drugod. Če pa ni soparnice, se sme tudi nesoparjen krompir, ki se na drobno zreže ali stolče, dati v take jame kisati, samo svetovati je, na vsako petnajst centimetrov debelo versto stolčnega ali zdroljenega krompirja, pet centimetrov debelo versto rezance dožati, tako da se rezanca s krompirjem versti. V obujem ravna se pa ravno tako, kakor smo poprej povedali. Če je soparnica pri rokah naj se krompir pred kisanjem osopari.

(Konjerejana Kranjska k. m.) Te dni bilo je v Ljubljani zborovanje konjerejskega odseka c. k. kranjskega deželnega kmetkega društva. Predstojnik tega odseka posestnik Lukman Janes predsedoval je temu zboru. Leta 1882. bilo je v šestnajstih postajih za polago kobil 35 žrebcev razdeljenih, in sicer v okrajih Ljubljana, Logatec, Planina, Kamnik, v Novem mestu, v Korškem, v Litiji in Černomlji za 1456 kobil. (339 kobil več kakor leta 1881.) V ravno tom času polegli so 26 deržavnih žrebcev noriškega plemena 1416 kobil, v pretečenem letu 1881 samo 1199, toraj letos 217 kobil več. Govornik navedel je posamezne okraje in kraje, kjer so bili razdeljeni deržavni žrebeci in pvdaril je, da so polagali kobile 61 deržavnih žrebcev in zraven teh še trije licencirani žrebeci noriškega plemena 67 kobil. V postaji Sv. Jernej (Kerško. Novo mesto in Černomlji) vidilo je društvo veseljav napredek v konjereji. Na Verhniki so kobile, ktere so bile odrebene posebno skrbno imeli, kobile so bile prav debele in čvrste, V Kranji so dobili pri premiranji letos v obče veliko boljše in lepše živino, kakor pretečno leto. Oznanilo govornika pravi, da konjereja na Kranjskem dobro napreduje, in brez ugovora se je razlog odobril.

Razne stvari!

(Nepošteno ravnanje.) Nedavno je razposlalo vredništno kmetkega prijatelja svoj list v različne kraje Kranjskega, v poskušnjo raznim osebam, o katerih se je bilo zanesti, da bodo novi list radovedno sprželi. Ta zavešt se je tudi obilno izpolnila in dokazali so nam dotični prejemniki, da Kranjec je še britež stare baže, ki v javnih zadevah ki se posebno njega tičejo, rad zasliši dva zvana. Posamezni teh listov pa so bili — nadpisancem spodnešeni, niso jih v roke dobili in veliko nam jih je bilo vernjenih s nedostojnimi opombami od nam znane ptuje roke. Obžalujemo, da se kaj takega zamore goditi in da poštni uradi na deželi ne skorbije strogo, da vsak napisanec zanesljivo sprejme svojo poslatv. One pa, ki na ta način postopajo in odtegujejo jim nedostojno blago bližnjemu, smo primorani opozoriti na kazensko postavo, ki kaznuje oskrumbo poštnih pisem in jih

opominjamo, da naj dobro gledajo, da se ne bodo opekli! Sicer bi mi ne imeli uzroka to sramotno ravnanje, kar nas tiče, obžaljevati, kajti vsak previdni Glovek boče iz tega sodil, da vtegnejo resnice „kmetkega prijatelja“ njegovim nasprotnikom slo prav zlo neugodne biti in da jih oni ne morajo ovreči! Prosimo pa vendar vas sorodnjake: Ne kratite ljudstvu pravice! Mi, ki se štejemo za zagovornike starodavnih šeg, smo enakopravni z Vami, ki bočete vse po novim preobertniti, mi vsi smo sinovi ene matere slovenske. Dokažite nam, kaj da ste do sedaj koristnega doprineeli z izključljivo slovensčino, mi pa bomo dokazovali, da je po starem bolj bilo, ko se je Slovenec še dva Jenika učil. Ljudstvo naj po tem razsodi! Edvino to je nam nezapodljivo, da bi se zavoljo nakritimislali kakor gadje sovražili eden drugega!

(O genj.) Osmega t. m. je pogorela v Sežidih posestniku Materju Kupecu hiša in njegovo kmetijsko poslopje. Škode je blizo tri tisoč goldinarjev, zavarovan pa je bil Kupec samo za tisoč goldinarjev.

(Priporočnja vredna piča živini.) Nekteri kmetovalci razsekajo zeleno deteljo, s katero mislijo pitati živino na drobno, in je zmešajo z rezanco (škopo). Pravijo da je zelena detelja sama preveč huda, da je živina ne more dobro preštati, da preseda, če ni mešana z rezanco. Navadno vzamejo dva dela detelje in en del rezance.

(Tihotapci.) Iz Tersta se poroča, da so zasačili pri Dolini odotni financarji 59 tihotapcev, kteri so hoteli spraviti cele vreče (šakle) kafeta iz prostega terzaškega kraja na Istrijansko. Pri begu so padli trije iz skale 6 metrov visoke, ter sta se dva ubila, eden je do smerti ranjen, vsi drugi so odnesli pете.

(V Banjiluki) vjeli so žendarji roparja Šimona Vuksana, kterega so se bali vsi odotni prebivalci, ter oddali ga sodnji. Zdaj bodo vendar imeli odotni prebivalci nekoliko let mir pred njim.

(Kako je umerl) bosnišk puntarak vodja. Ropar, morilec in vodja insurgentov Simo Vuksan, kterega so pred nekoliko časa vjeli, je bil po vojaški postavi k smerti obsojen, in 24. p. m. vstreljen. Generalkomando v Serajovi ukazala je, da naj se postavni smertni kazni zadosti, in naj ga vstrelijo. Ob pol ednajstih dopoldne brali so mu raz sodbo, da je obsojen k smerti. Vuksan je tajil do zadnega trenutka, in ni kazal nikake grevence. Ko so ga peljali k smerti, je pel serbske pesem, in se je branil, da bi mu oči zavezali. Njegove zadnje besede so bile gerdo preklinjanje.

(Žločinstva pri davkarskih eksekucijah.) Iz Temesvara se piše od 8. t. m. V občini Gyarmata na ogerkem so bili napravili Nacacreni (judje) pri sodnijski eksekuciji v resnici kerava kopelj. Občinskega sodnika so zaklali, porotniku so odrezali vrat, šest oseb bilo je ranjenik smertno, ena lotje. Žločine so vjeli in so bili že sprašani.

(Bratovi in očetovi morilec). Deset minut daleč od Rogatec, v vasi Kercece zgodilo se je hestega tega meseca grozno zločinstvo. Gruntarja Jaka Breznik - a je pobil lastni sin s sekiro, kregala sta se namreč že večkrat, zavoljo prevzrtja posestva. Mlajšega sina, kateri je spal v ravno tisti sobi, kjer se je zgodilo zločinstvo, je vbil nečloveški brat tudi s sekiro. Iz perva poskušal je nečloveški sin spraviti truplo ubitega očeta iz hiše, pa kmalo si zmisli kaj drugega, ter zašel je hišo, in vrata zaklenil. Ko je videl, da gori že streha, je poklical sosedo, da bi pomagali, gasiti. Sosedje naglo pripravljene pomagati, najdejo hišo zaklenjeno, Morilec jim je rekel da je skočil skoz okno, okna pa so bile z železom tako zadelane, da ni bilo mogoče človeku skoz okno zleziti. Sumljiv jim je bil toraj zločinec, in skatalo se je sosedom da somišlje rosično, ko se jim je posrečilo, predreti v hišo. V veži so namreč našli očeta, kateri je polovico sešgan bil, pobitega, poznale so se mu še hude rane. V sobi kjer so stanovali, našli so pa grozno razmesarjenega brata mertvega. Sodnijska komisija je najdla na truplu umorjenega očeta 13 smertnih ran. Morilec je star že le dvajset let, in je še prav deček.

(Španska kraljica) kakor je znano Avstrijsanska nadvojvodina porodila je srečno hčerko (infantko). Pri kerstu 18. t. m. je bil papet boter.

(Vlada namena) kolonizirati Bozno, to je prestaviti ljudi z drugih dežel v Bozno; to bi bilo prav.

(Komisija za vredovanje gruntnih davkov) miali da se bo dobilo 10,708.221 goldinarjev davka. Večje priboljšike so dobila mesta Maribor (301 gold.) Ptuj (1104 gold.) Radgona (389 gold.); čisti donesek kranjske so zmerili z 2,815.942 goldinarjev.

(Kolera.) V severni Afriki in mali Aziji je jela razsajati menda kolera. Bog nas obvaruj, da ne pride grozna bolezen do nas.

(Na dunaju) nastali so zadni teden nemiri po ulicah. Na tisoče delavcev in drugih ljudi vlačilo se je po ulicah, so kričali, in okna pobijali. Ko so prišli vojaki miriti jih, so vojake kamnali. Nekoliko ljudi je ranjenih. Zdaj pa je zopet mirno. Ne ve se še dobro, kdo je napravil, te skandale.

(Rusi) namerjajo napraviti prihodnje leto sedem vojnih ladij, dve med njimi bodo pancerske. Vse deštave govorijo vedno le o miru, pri tem se pa obožujejo od nog do glave.

(Verhušiska posojilnica) obrnila je že 100.000 gold. Če delajo posojilnice v blagor naroda, ne za možno ustanoviteljev, so blagoslov narodu, kterega privoščimo posebno kmetom.

(Iz Idrije se piše), da je 9. Novembra ko je tam celi dan silno deževalo ob 1/6 uri večer roda „Nikova“ pri stopah v jamo prodrla in prouzročilo rudniku s tem veliko škodo. Delavci v jami se so vsi že z zdravo toda z mokro kožo rešili. Od leta 1837 ni naredila voda v jami nikake škode.

(Samostan pogorel.) Iz Aten se poroča, da je na gori „Athos“ samostan „Vatopedion“ skraj do čistega pogorel veliko „manuscriptor“ (starih pisarnih ne tiskanih bukev in drugih dragih roči je pogorelo.

(Smertno padel.) Jamni delavec Janes Leitek je padel v jami v Buhberg-u tako nesrečno, da je na mestu mertev oblesel.

(Razdivjan.) Pred nekoliko dneri je prišel hlapec France Škoff v Suhadol v hišo svoje matere Barbare Škoff. Brez da bi bil kaj rekel, jel je pretepati svojo polsestro s polenom, in jo je ranil močno na glavi in na herbtu. Ker je mati upila, napadil je mater z nožem, ter jo je smertno ranil na glavi, in na vratu. Potem je razbil vso hišno robo, in ko je dokončal to delo, je zapalil hišo.

(Zagal) je hlapec Alojz Presenjak g. t. m. v Črešnovci kmetijko poslopje Ane Krampeimüller iz Gradca. Maščevati se je hotel zato, ker so ga pregnali iz službe. Drugi dan je šel prostovoljno k žendarjem v gorno Radgono, ter povedal jim, kaj da je storil, obstal je tudi, da je mislil majerja Andreja Štrukal-a vbiti s sekiro, ker ga pa ni dobil, zašel je hišo. Mislil je namreč, da je bil kriv And. Štrukli da so ga zgulni iz službe.

(Umor žene.) Pervo dni tega mesca vstrelil je nekdo Margareto Kramberger skoz okno v njenim stanovanjsku. Da bi jo bil umoril, sumijo njenega moža, Pavla Kramberger-a, kateri je že ločen od nje tri leta. Vtknili so ga vže v zapor.

(O pravem času se je razdjala) cesarska ruska fabrika smodnika v Černigow-u na Ruskem. Cesarski vradniki so ukradli tam nekoliko milijonov rubeljnov, in bila bi imeti zdaj preiskava. Na Ruskem krađe vsak, od najvišjega do najnižjega vradnika.

(Spremembe v lav. škofiji.) Č. G. Anton Hajšek je baje prezentiran za Slov. Bistrico, č. g. Zupanec gre za kaplana k sv. Urbanu pri Ptuiju.

(Razpisana služba.) C. k. kresijska sodnija Celjska razpisala je službo vjetniškega nadzornika.

(Verhušiska posojilnica) obrnila je že 100.000 gold. Če delajo posojilnice v blagor naroda, ne za možno ustanoviteljev, so blagoslov narodu, kterega privoščimo posebno kmetom.

(Č. g. Simon Gregorčič) znani slovenski pesnik in kaplan v Kobardju imenovan je vikarja v Trenti.

(Umerlje) 13. t. m. v Ljubljani vpokojeni mestni blagajnik g. Anton Knobloch 87 let star rojen v Servnici na Štajerskem. Bil je v bitvi pri Leipzig-u leta . . . , bil je eden tistih, ki nosijo še letos topničarski križ.

(Gospod Franc Schönwetter) okrajni glavar na kerškem, podal se je pred kratkim na Dunaj, da bi se ozdravil dolgoletne bolezni. Iz verstni in čislani vradnik pa je tam umeril žalibog po nasledkih operacije. Pokopan je bil v Celji, ker

je rajni tako naročil. Bil je častni mestnjak Celjskega mesta.

(Ljudska šola) v Teharjih pod vodstvom nadučitelja Franca Vrečer-ja prav lepo napreduje, treba je vedno večjo napravljati; napredki učencev so prav lepi. Teharska ljudska šola z malimi pripomočki več opravi, kakor ljudska šola Celjske okolice. —

(Na pregled) za vojake prišli bodo na leto 1883 leta 1863, 1862, 1861 rojeni mladenči. Vsak mladenec bi ga zadene dolžnost pristaviti se, mora se oglasiti pri vradni tiste občine, ker prebiva.

(Na južnem Španskem je lakota). Ljudje so po nekterih krajih v grozni sili, ter so poskušali vše pomagati si sami sebi; ter so pekomo pobrali kruh in moko. Upamo da Španska vlada ne bo pustila stradati dolgo ljudi.

(Za študentovsko kuhinjo v Ljubljani) nabira g. kanonik L. Jeran dobrotnih darov, katere oznanja v „Danici“. V zadnjek številki izkazanih je okoli 200 gl. in g. župnik Volčič daroval je sam 100 gl. Tu je gotovo milosrčnost na pravem mestu in želiti bi bilo, da obrodí stoteren sad in da dijaška kuhinja dobi vedno več dobrotnikov.

(Slovesno dekoriran) bude v viteškem križcem Franc-Jožefovega reda č. g. kanonik Juvantič v Novi cerkvi dne 22. novembra t. l.

(Gospodarstvena priloga). Z zadnjo listom začne izhajati gospodarstvena priloga, ter mislimo da bo to našim kmetiskim naročnikom in bralcem všeč. Naročilnina se zavoljo tega ne spremeni, velja „Kmetiski prijatelj“, kakor dordaj, 80 kr. za pol leta.

Šaljive reči!

(Nekega kupca je častnik (oficir) zavoljo malenkosti pozval na dvoboj.) Ko se snideta, poda kupec častniku roko, ter ga prosi odpuščenja. To ne gre, mu zaverne častnik, eden naju mora ostati tukaj na tem mestu. Dobro, mu odgovori kupec, ostanite toraj vi, jaz grem na svoje delo, ter smehljaje se odide.

(Nekega hlapca prašali so, čo njegov gospodar redno živi.) Pa še kako redno! odgovori hlapec vsak dan je ob isti uri, namrd ob osemh zjutraj, že pijan.

(Mož gre s ženo v cerkev,) na potu do cerkve zaideta v kerčmo, in tam se ga je mož nalesel. V cerkvi zaspi mož med pridgo, in žena ga pusti mirno spati; po dokončani pridgi ga pa sune s komelecem rokoča mu: Zdaj pa je proč. Nič ne de, ji odgovori mož, naj ga pa prinese še on liter.

Loterijne številke:

V Trstu: 1, 65, 60, 59, 39.
V Linci: 89, 13, 77, 59, 51.

Selitev.

Naznanjam vdano da sem se preselil
danes ter prestavil

lekarnico „Marija pomaj“ (Apotheke zur „Maria Hilf“)

iz Kartinove hiše na velikem tergu v
svojo lastno hišo koj nasproti (poprot
Krancova hiša) in prosim vse, da mi
ohranijo še naprej svojo zaupanje.

Spoštovaje

J. Kupferschmidt.

Naznanila!

Koristne ročne lampe za petroliij

iz vlitnega železa z mesingastim verti-
lozom (travfom), prav dolgo terpi, če se preverne petroliij
ne istoče, in gori naj se položi na kako stran je li mogoče,
za rabo v hiši, v kleti, v hlevu, v fabrikah, in v delavnicah
spodobne.

Lampe iz vlitnega železa za knape (Grubenlampe)
za olje ali mešanico s oljem in petrolijem, pri kateri tudi ne
more nič isteči priporoča po ceni za eno 3 gl. 50 kr., za
dvanajst (ducent) 25 gl. iz saloge, da se denar odrajta pri
pošti ali selesnici.

Arnold Adamy,

na Dunaju (Wien IV. Neuenbühlgasse 20).

Prospekte in mnogoverstna priporočila pošilja brez
poštne (franco.)

Naj boljše zdravilo za gove- dino živino, kadar jo napenja,

prodaja in pošilja okrajni živinski zdravnik
J. Schlaechter iz Kufsteina na Ti-
rolskem. Samo ena steklenica, ki ne velja
več ko 60 kr., zadostuje za večkrat; in se
zdravilo da ohraniti več let.

Naznanja se vsakemu, da je

Celjska mestna hranilnica

zmanjšala obresti (činže).

1. Stareje vlage, ktere so dobivale obresti $4\frac{1}{2}\%$ dobivajo od prvega januarja enako novim samo 4% obresti.
2. Od posojil na grunte in hiše jemlje hranilnica od prvega januarja 1883, ali od časa ko se plača prvi del dolga samo 5% .
3. Menjice (Wechsel) se izdavajo od prvega oktobra t. l. z 6% nimi obresti.

Naznanja se tudi, da po novih pravilih menjične pisma so različna od dosedajnih, da so menjice drugačne, plačati na ordre hranilnice Celjskega mesta, in da se poroki ne smejo podpisati na drugo stran kot „giranti“ temuč na sprednjo stran kot „poroki“. Formularje kaže v hranilnični kanceliji

Hranilnična direkcija.

Vinske trojime

kaj iz preše, in **vinske droške** plačuje nar boljše, in že zdaj sklepa kupčijo za prihodno jesen

Jury Jákle,
rafinerija vinskega karmirja
v Celju, na teberski cesti.

Učenec

v špecerijako prodajalnico se iše, sprejme se le pošten mladeneč iz dobre družine.

Jos. Martin v Mariboru.

Prodajalnica na prodaj.

Špecerijaka in pridelkov prodajalnica, prav lepo opravljena, na dobrem kraju, je na prodaj. Prevzame se konec decembra. Najemnina za prodajalnico, stanovanje zraven, dva magazina, podstreho in klet 240 glđ. Več pover

Jos. Martin v Mariboru.

Alojz Puschenjak

„pri tkavcu“

v Celju

priporoča svojo dobro izbrano

**zalogo blaga za jesen in za zimo,
blago za suknje in hlače.**

Tifel (Tüffel), toskin, perivijen, vatmol in volnato robo za obleke, žamet, kašmir, krep, terno, tibetin in lister.

**Velika zaloga
glavnih zimskih pertov.**

**Moške srajce, zavratnike,
manšete nogavice nar bolj po ceni.**

3-5

Važno za gospodinje!

Ne mislite, da boljše

KAVO

in boljši kup dobite, če je okaravnost od velikih zalog to je iz Hamburga ali Tersta kupite, kot pri nas.

Mi dva prodajava **kavo** kil: po goldinarji in višje; Kilo za goldinar in 20 kr. prodajava prav dobro in lepo dišede. Tudi

čaj (Thee)

prodajava po stari ceni od 5 goldinarjev in višje, akoravno je davk večji. 5 kilo in več skupaj po pošti pošiljava še cenejši.

Walland in Pellé, v Celju,

na velkem trgu in v poštni ulici.

JANEZ JELENC

v Celju,

poštna ulica hišna številka 28

priporoča se za kupovanje neobdelanih koč, in sicer: od kune, lisic, vider, dihurjev, divjih maček, od zajcev, domačih zajcev in jabecev, plačuje jih 15-3 po najvišji ceni.

Gnojni gips

(vlišnjev).

ki ima 97% kristaliziranega žvepjenokislega apna, ki je za polja, kjerim apna manjka prav dober, in za detelo, za travnike, za hleve nastilati in podpati goaj, tudi ga je dobro mešati med gnojnico, ta gips prav po ceni prodaja

Betriebsleitung des Vorkerthaler Gyps-Bergwerkes
Post: Mülling, Südbahn.